

Маріупольський державний університет

Кафедра грецької філології та перекладу

ЗАТВЕРДЖЕНО

протокол засідання кафедри

« 31 » серпня 2021 року № 1

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКПП 1.2.13 ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 035. Філологія.

(код і найменування спеціальності)

спеціалізація 035.081 Новогрецька мова та література (переклад включно)

(назва спеціалізації)

факультет грецької філології та перекладу

(назва факультету)

Робоча програма з дисципліни « Теорія та практика перекладу» для здобувачів вищої освіти ОП (Філологія. Мова та література (новогрецька))

спеціальності _____ 035 Філологія

Розробники: Кобиленко Н.К., ст..викл. кафедри грецької філології та перекладу

© МДУ , 2021 рік

© Кобиленко Н.К., 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва)	<u>Нормативна</u> (за вибором)	
	Напрямок підготовки (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <u>035 Філологія. Мова і література (новогрецька)</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>Письмовий переклад художнього тексту</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		7-й	7-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,1 самостійної роботи студента – 3,1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	16 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	8 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		53 год.	71 год.
		Індивідуальні заняття: 1	
		Вид контролю: іспит	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40:60 %

для заочної форми навчання – 20:80 %

2. Мета: ознайомити майбутніх вчителів іноземної мови з основними положеннями сучасного перекладознавства; створити в студентів теоретичну і практичну базу для формування вмінь і навичок перекладу, необхідних в їх майбутній професійній діяльності.

Завдання: увести студентів у найбільш важливі проблеми сучасних досліджень у сфері перекладу; познайомити студентів з суспільною значимістю перекладацької діяльності, роллю перекладу в викладанні іноземних мов, розкрити взаємозв'язок теорії перекладу з іншими філологічними дисциплінами; розширити науковий кругозір студента-філолога.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- значення перекладу як суспільного явища;
- історичну еволюцію перекладацької діяльності;
- порівняльний аналіз як основний метод перекладацького дослідження;
- функціональні, смислові та структурні аспекти комунікативної рівноцінності;

- види та прийоми перекладу;
- поняття еквівалентності, типу еквівалентності та способи досягнення еквівалентності;
- прагматичний аспект перекладу;
- практичні аспекти перекладу.

вміти:

- демонструвати отримані знання в галузі теорії перекладу для вирішення конкретних практичних завдань.

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні фахівці набувають таких фахових компетентностей:

- Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
- Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу грекомовних та англійських текстів українською мовою та українських новогрецькою та англійською (КЗ -1).
- Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань (КЗ -3).
- Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами (КЗ -4).
- Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та перекладознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів (КЗ -10).

Програмні результати навчання

- Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації (РН - 4).
- Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності (РН - 5).
- Знати принципи, технології та прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами (новогрецькою, англійською) (РН - 8).

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорія перекладу. Жанрово-стилістична домінанта (ЖСД).

Тема 1. Предмет транслатології. Мета та завдання теорії перекладу. Поняття жанрово-стилістичної домінанти (ЖСД).

Тема 2. Жорсткі жанри. Гнучкі жанри. Інваріантне ядро. Ядерна периферія. Фонові знання. Імплицитне розуміння перекладача. Схема аналізу перекладу уривка художнього тексту.

Змістовий модуль 2. Еквівалентність та адекватність перекладу.

Тема 1. Перекладацькі відповідності (регулярні, нерегулярні, оказіональні). Поняття перекладацької еквівалентності та адекватності. Перекладацька еквівалентність (I-III типи).

Тема 2. Перекладацька еквівалентність (IV-Vтипи). Види перекладу. Екстралінгвістика перекладу. Символ та символічні коди (атрибути, підсистеми). Проблеми їх інтерпретації в східнослов'янській, балканській та західноєвропейській традиціях).

Змістовий модуль 3. Практика перекладу. Складнощі перекладу. Способи перекладу та перекладацькі прийоми.

Тема 1. Перекладацькі трансформації. Лексичні трансформації (Транскрибування, транслітерація, калькування, лексико-семантичні заміни). Граматичні трансформації

(Синтаксичне уподібнення, членування речення, об'єднання речень, граматичні заміни).
Лексико-граматичні трансформації (Антонімічний переклад, експлікація, компенсація).

Тема 2. Фразеологізми. Проблема перекладу фразеологізмів. Повні та часткові відповідності. Оказіональні фразеологізми. Поняття реалії. Головні проблеми перекладу реалій. Заміни при перекладі. Перекладацькі прийоми. Перекладацький неологізм: (Калька, напівкалька, адаптація, семантичний неологізм, квазіреалія). Проблеми машинного перекладу художніх та нехудожніх текстів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теорія перекладу. Жанрово-стилістична домінанта (ЖСД)												
Тема 1. Предмет транслатології. Мета та завдання теорії перекладу. Поняття жанрово-стилістичної домінанти (ЖСД).	5	4	4			7		2	2			
Тема 2. Жорсткі та гнучкі жанри. Ядро та периферія. Фонові знання. Імплицитне розуміння перекладача.	6	4	2			8		2	2			
Разом за змістовим модулем 1	29	8	6			15		4	4			
Змістовий модуль 2. Еквівалентність та адекватність перекладу.												
Тема 1. Перекладацькі відповідності. Поняття перекладацької еквівалентності та адекватності. Перекладацька еквівалентність (I-III типи).	6	4	2			6		2	2			
Тема 2. Перекладацька еквівалентність (IV-V типи). Види перекладу. Екстралінгвістика перекладу. Символ та символічні коди. Проблеми їх інтерпретації.	7	2	2			9						

Разом за змістовим модулем 2	24	6	4			15		2	2			
Змістовий модуль 3. Практика перекладу. Складнощі перекладу. Способи перекладу та перекладацькі прийоми.												
Тема 1. Перекладацькі трансформації.	7	4	2			6		2	2			
Тема 2. Фразеологізми та проблема їх перекладу. Проблеми перекладу реалій. Перекладацький неологізм. Проблеми машинного перекладу.	9	2	4			9		2	2			
Разом за змістовим модулем 3	27	6	6			15		4	4			
Усього годин	90	20	16			45		10	10			
Модуль 2. Самостійна робота студентів.												
ІНДЗ	9							9				
Усього годин	90	20	16		9	45	90	10	8		71	

5. Теми семінарських занять

Денне відділення

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теорія перекладу. Жанрово-стилістична домінанта (ЖСД)	2
2	Класифікація перекладів. Еквівалентність та адекватність перекладу	2
3	Практика перекладу. Складнощі перекладу. Способи перекладу та перекладацькі прийоми	4
4	Переклад художнього тексту (прозового та поетичного)	2

Заочне відділення

Тема 1. Основи теорії перекладу. Практика перекладу. – 2 год.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз ЖСД у запропонованому тексті	9
2	Текст, контекст та інтертекстуальність.	7
3	Аналіз еквівалентності запропонованого перекладу уривку художнього тексту	7
4	Екстралінгвістичні особливості перекладу художнього тексту	7
5	Перекладацькі трансформації.	7
6	Особливості перекладу фразеологізмів та реалій в перекладі уривку художнього тексту	8
	Разом	45

9. Індивідуальні завдання

Письмовий переклад уривку художнього тексту з аналізом перекладу за запропонованою схемою.

10. Методи навчання

Лекція, мультимедійна презентація, робота з підручником (в тому числі з електронними).

11. Методи контролю

Усний – індивідуальне і фронтальне опитування, письмовий – поточне тестування, модульна контрольна робота.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Контрольна робота / іспит	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
10	10	10	10	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

Низький рівень (незадовільно)

Знання: студент слабо володіє теоретичним матеріалом, що зумовлено недостатнім опрацюванням навчально-наукової літератури: не володіє термінологією, помиляється у процесі формування визначень, не може навести приклади.

Уміння: відчуває труднощі під час виконання простих вправ; допускає помилки у виявленні мовних одиниць, визначенні їх структури, семантики та функцій; помиляється у визначенні категоріальних властивостей.

Достатній рівень (задовільно)

Знання: студент має фрагментарний, та не завжди усвідомлений характер засвоєної інформації; наводить приклади з лекцій та підручників, не застосовує знання у нових умовах; у процесі коментування спирається лише на знання, здобуті під час колективної роботи.

Уміння: виконує основні вправи, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, але виконує дії лише за аналогією; коментує мовні явища, але припускається помилок; у мовленні наявні недоліки. **Середній рівень (добре)**

Знання: студент володіє основним теоретичним матеріалом: знання засвідчують оволодіння основною навчально-науковою літературою, але не виявляють ознайомлення з додатковою літературою; демонструє широку лінгвістичну компетенцію, але не завжди її достатньо для пояснення причинно-наслідкових зв'язків у мовній системі.

Уміння: виконує основні види практичних завдань, але не завжди правильно пояснює власні дії; виконує дії класифікаційного характеру, але допускає мовленнєві помилки в оформленні класифікаційних жанрів; не може пояснити вияву всіх лінгвістичних закономірностей; аналізує мовні явища, припускаючись поодиноких помилок.

Високий рівень (відмінно)

Знання: студент виявляє глибокі знання мовної системи, усвідомлено їх застосовує під час коментування, пояснення мовних явищ та фактів; з'ясовує причинно-наслідкові зв'язки у виявленні мовних закономірностей та законів; самостійно здобуває знання, опрацьовуючи основну і додаткову літературу; використовує знання під час розв'язання пізнавальних завдань.

Уміння: виконує вправи найвищої складності, виявляючи уміння описового, класифікаційного та аналітико-синтетичного характеру, аргументує власні дії, подає поширені коментарі до лінгвістичних явищ, не припускаючись помилок; спирається на знання різних концепцій та підходів до тлумачення мовних фактів і закономірностей.

В оцінюванні відповідей студентів беруться до уваги такі критерії:

1. Осмислене, повне (відповідно до програми курсу) висвітлення сутності двох теоретичних питань.
2. Наявність прикладів (ілюстрацій) до названих положень, визначень.
3. Безпомилкове (відповідно до вимог) виконання практичного завдання.
4. Дотримання в усному мовленні норм літературної мови.

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення- опорні конспекти лекцій, - схеми та таблиці,

1. Курс лекцій з теорії та практики перекладу / укл. Ю.Б. Лабецька. – Маріуполь, 2019.

14. Рекомендована література

Базова

1. Алексеева И.с. Введение в переводоведение. – С.-Петербург: АCADEMIA, 2004. – 347 с.
2. Брандес М.П., Провоторов В.И. Предпереводческий анализ текста (для институтов и факультетов иностранных языков): Учеб пособие. - 3-е изд., стереотип. - М.: НВИ-ГЕЗАУРУС, 2001.- 224с.
3. Вихристюк Л.С. Вступ до перекладознавства. – Алчевськ, 2001. – 175 с.
4. Журавлєва Т.А. Конспект лекцій по курсу: «Основные проблемы теории и практики перевода». – Донецк, 1998. – 87 с.
5. Комиссаров В.К. Теория перевода. - М.: Высш.шк., 2000. -253 с.
6. Комиссаров В.Н. Лингвистика перевода.- М., 2002. - 207с.
7. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. – Київ: Вища школа, Вид-во при Київському університеті, 2001.-166с.
8. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. – М.: Международные отношения, 2001. – 216с.
9. Терехова С.І. Вступ до перекладознавства. – Київ: видавничий центр КДЛУ, 2001. – 92 с.

10. Mounin G. Τα θεωρητικά προβλήματα της μετάφρασης. – Αθήνα: Τραύλος, 2002.
11. Κεντρώτης Γ. Θεωρία και πράξη της μετάφρασης. – Αθήνα: Δίαυλος, 2000.
12. Δημητρούλια Ξ., Κεντρώτης, Γ. Λογοτεχνική μετάφραση-θεωρία και πράξη. – Αθήνα: Κάλλιπος, 2015. – Πρόσβαση σε:
https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/5252/1/00_master_document.pdf

Допоміжна

1. Антология кипрской литературы (в переводе с новогреческого на русский язык) / под ред. Л. Папалеондиу. – Никосия: Фонд «Анастасиос Г. Левендис», 2008. – 281 с.
2. Бархударов Л.С. Язык и перевод. - М.: Международные отношения, 1975. - 238 с.
3. Бортничук Е.Н. Английские существительные типа "breakdown" и способы их перевода. // Теорія і практика перекладу. - К., 1981. - Вип.5. – с. 89-94.
4. Задорнова В. Я. Восприятие и интерпретация художественного текста. - М.: Высш. шк., 1984. - 152 с.
5. Латышев Л. К. Межъязыковые трансформации как средство достижения переводческой эквивалентности. // Семантико-синтаксические проблемы теории языка и перевода. - М., 1986. - с. 90-107.
6. Латышев Л. К. Курс перевода. Эквивалентность перевода и способы её достижения. - М.: Межд. отн., 1981, - 198с.
7. Левицкая Т., Фитерман А. Почему нужны грамматические трансформации при переводе? // Тетради переводчика. - Н., 1971. - Вып. 8. - с. 12-22.
8. Лингвокультурологическая и межкультурная интерпретация коммуникативного текста // Язык и культура. – XII Международная научная конференция им. проф. С. Бурого. – Киев: Институт филологии Киевского национального университета; Институт языкознания НАН Украины; Институт психологии АПН Украины. – 2003. – С. 206-213.
9. Лосев А.Ф. Терминологическая многозначность в существующих теориях знака и символа // Языковая практика и теория языка. -М.: Издательство МГУ, 1978. -С.3-26.
10. Любченко Т.Н. Научная фантастика в переводе: приобретения и потери. // Теорія і практика перекладу. - К., 1991. - Вип. 17. - с.89-97.
11. Мизецкая В. Я. Некоторые особенности перевода англоязычного драматургического текста на русский язык // Контрастивное исследование оригинала и перевода художественного текста. - Одесса, 1986. - с. 135-142.
12. Нешумаев И. В. Синтаксические трансформации при переводе английского текста на русский язык // Лингвистические и методические проблемы русского языка как неродного: Текст: структура и анализ. – М., 1991. - с. 117-129.

15. Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни «Теорія та практика перекладу» заснована на політиці МДУ. Маріупольський державний університет є вільним і автономним центром освіти, що покликаний давати адекватні відповіді на виклики сучасності, плекати й оберігати духовну свободу людини, що робить її спроможною діяти згідно з власним сумлінням; її громадянську свободу, яка є основою формування суспільно відповідальної особистості, та академічну свободу і добросовісність, що є головними рушійними чинниками наукового поступу. Внутрішня атмосфера вишу будується на засадах відкритості, прозорості, гостинності, повазі до особистості. Вивчення навчальної дисципліни «Історія основної іноземної мови (новогрецької)» потребує: підготовки до практичних занять; виконання індивідуально-дослідного завдання згідно з навчальним планом; опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури. Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни та планами практичних занять; вивчення теоретичного матеріалу; виконання завдань, запропонованих для самостійного опрацювання. Результатом підготовки до заняття має бути здобуття вмінь та навичок лінгвістичного

аналізу певних мовних одиниць. Відповідь здобувача повинна демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату. Присутність здобувачів вищої освіти на практичних заняттях є обов'язковою. Пропущені з поважних причин заняття мають бути відпрацьовані. Здобувач вищої освіти повинен дотримувати навчально-академічної етики та графіка навчального процесу; бути зваженим, уважним.

Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт

– EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>.

16. Загальна інформація про навчальну дисципліну

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Назва навчальної дисципліни	Теорія та практика перекладу
Освітня програма	Філологія. Мова та література (новогрецька)
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Кафедра, яка здійснює викладання	Кафедра грецької філології та перекладу
Викладач ПБ, посада	Старший викладач КГФП Наталя Кобиленко
Електронна адреса викладача	n.kobylenko@mdu.in.ua
Консультації (дата, час, можливості он-лайн консультування)	<i>Протягом 7 семестру за графіком, затвердженим КГФП</i>
Посилання на сторінку навчальної дисципліни на Навчальному порталі МДУ	
Компетентності та програмні результати навчання	Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні фахівці набувають таких фахових компетенцій: КП 1 – Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються (новогрецької, англійської). КП 2 – Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди новогрецької мови, описувати соціолінгвальну ситуацію. КП 3 – Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення. Опанувавши дисципліну „Теорія та практика перекладу”, студенти повинні досягти таких програмних результатів навчання: РН 1 – Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати, впорядковувати, класифікувати й

	систематизувати. РН 2 – Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію новогрецької мови і літератури, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності. РН 3 – Характеризувати діалектні та соціальні різновиди новогрецької, української мов, описувати соціолінгвальну ситуацію. РН 4 – Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

Семестр(и) вивчення	Обсяг (години/кредити)	Кількість аудиторних годин		Кількість, види індивідуальних завдань	Форма контролю
		лекції	практ/сем/лаб		
5	3	20	16	2	Іспит

В.о.завідувача кафедри

Юлія ЛАБЕЦЬКА

Гарант ОП

Юлія ЛАБЕЦЬКА